ناداستان

برای کتاب «لنگرگاهی در شن روان»

۶ مواجهه با سوگ و مرگ

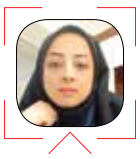
سمیه جمالی
نویسنده

توجه به مرگ و مرگ‌آگاهی در نظریات فیلسوفان جایگاه به‌خصوصی دارد. گروهی از آنها معتقدند فقط انسان است که وجود دارد و بقیه چون به بودن خود واقف نیستند، هستندگانند. انسان وجود دارد و به بودن خود از هرجهت واقف است، می‌داند اینک هست و لحظه‌ای بعد ممکن است نباشد. «چرا چیزها هستند به جای آن‌که نباشند»، یک کانسپت اگزیستانسیالیستی است و مثلا چرا فاصله هست به جای آن‌که نباشد؟ و مرگ مگر چیزی است جز فاصله؟

این روزها به جستار و روایت توجه بیشتری می‌شود. خوانندگان ترجیح می‌دهند با نویسندگان بدون نقاب مواجه شوند و این خواست با جستار و مموآر تسهیل می‌شود. «لنگرگاهی در شن روان» یکی از محبوب‌ترین کتاب‌های نشر اطراف است که شش جستار درباره فقدان را شامل می‌شود. در دیباچه کتاب می‌خوانیم: بهانه جمع‌آوری این مجموعه، پاندمی کرونا بود زیرا سوگ در عین فردی بودن نوعی تجربه جمعی است. نخستین جستار، «یادداشت‌های سوگ» به قلم «چیماماندا انگزی آدیچی» است از تجربه سوگ پدرش. او که به خاطر پاندمی نمی‌تواند برای تدفین پدر به کشورش بازگردد، دور از خانواده، به سوگی در انزوا نشسته‌است. نامه‌های «راینر ماریا ریلکه» شاعر آلمانی‌زبان قرن بیستم، به اندازه سایر آثارش مهمند. «درنگ تاریک» منتخبی است از نامه‌هایی که ریلکه برای تسلیت به دوستان و اطرافیانش نوشته‌است. او از ناگزیربودن مرگ می‌نویسد و مخاطبانش را با اندیشه‌هایی پیرامون عشق و میرایی آشنا می‌کند. جون دیویدن یادداشت «پس از زندگی» را در عزای شوهرش نوشته‌است. این جستار درخشان در نیویورک تایمز قبلا به چاپ رسیده‌بود. «جون» اندکی پس از مرگ همسر و همکارش، دچار تردیدی غریب می‌شود. و اما «آکواریوم» درخشان‌ترین روایت این مجموعه، نوشتار الکساندر همن است در فقدان دخترخردسالش. آکواریوم در عین جانگداز بودن، تمام عناصر یک روایت را دارد: توصیف‌های دقیق، فراز و فرود و نگاه ویژه. نویسنده، خود را در آکواریومی حس می‌کند که دیگران از بیرون به آنها نگریسته و خود نیز زندگی عادی بقیه را از داخل همین شیشه نگاه می‌کند. یادداشت «تجربه»، جستار بلندی است از دیدگاه رالف امرسون نسبت به فقدان و سوگواری. این نوشتار نگاهی کلی به مسأله مرگ و از دست دادن است نه صرفا تجربه پدری داغدار در مرگ پسر؛ اما این اتفاق قطعا در کسب چنین آگاهی‌ای تأثیر داشته‌است. جستار نهایی خاطره‌پردازی جویس کرول اوتس است در روزهای پس از شوهرش. قصه «بیوه زن» خرده‌روایت‌هایی منتخب است از یک کتاب مستقل. هر روایت آگاهی جدیدی به خواننده عطا می‌کند. همان قصدی که مترجم کتاب، الهام شوشتری‌زاده از آن یاد کرده‌است. برای تاب‌آوردن سوگ همراهی کسانی که تجربیات مشترکی از متوفی دارند، کافی نیست. ما نیازمند آدم‌هایی هستیم که از دریچه‌ای دیگر به حادثه نگریسته‌اند.

آموزش احکام با داستان و دبستان

مهسا پایسته
قفسه کتاب

احکام شرعی، قوانین دینی مرتبط با وظایف انسان است که هر فرد مسلمان برای انجام صحیح اعمال دینی، باید آن را بیاموزد. یکی از بهترین و موثرترین شیوه‌های آشنایی با مهارت‌های زندگی و معارف دینی به کودکان قصه‌گویی است. مجموعه «قصه‌های احکام برای کودکان» سعی دارد احکام عملی دین را با زبانی ساده و با چاشنی داستان برای کودکان دبستانی بیان کند تا کودک حین خوانش یک داستان، احکام و معارف دینی را ساده‌تر، عمیق‌تر و بهتر بیاموزد.

حجت‌الاسلام مرتضی دانشمند؛ پژوهشگر قرآنی، شاعر و داستان‌نویس کودک و نوجوان اهل دیزیچه استان اصفهان است. او یکی از روحانیونی است که به‌صورت جدی وارد مبحث آموزش احکام شرعی به کودکان شد و با روش‌های مختلف شعر و داستانگویی خلاق تلاش کرد تا مسائل سخت و کثیر شرعی را برای کودکان ساده، شیرین و جذاب کند. سال ۹۷ توسط انتشارات به‌نشر، مجموعه شش جلدی با عنوان قصه‌های احکام برای کودکان به جمع آثار ادبیات دینی کودک و نوجوان اضافه شد. نویسنده کتاب؛ حجت‌الاسلام مرتضی دانشمند برای نخستین بار، احکام دینی را به شکل داستان‌واره برای کودک بیان کرد که مورد استقبال والدین، مروجان و مربیان آموزش دین قرار گرفت.

به باغ نماز خوش آمدید (احکام نماز۱)

رضا به درخواست امام جماعت، برای نمازگزاران حاضر در مسجد امام حسین(ع) مفهوم «تکبیره‌الاحرام» و این‌که در کدام بخش نماز و چگونه گفته می‌شود را توضیح می‌دهد. سه داستان دیگر این کتاب احکام مربوط به «تسبیحات اربعه، سجده، سلام» است که در محیط مدرسه و مراودات بین معلم و دانش آموزان بیان می‌شود.

نمازهای کلاغی (احکام نماز۲)

زبان، بدن، حرکت، سکون؛ معلم کلاس آقای علوی با همین چهار کلمه در داستان اول کتاب به چند مسأله واجب در نماز اشاره کرده‌است. کودکان گروه سنی ب؛ با مبطلات و مکروهات نماز در ۵ داستان این کتاب آشنا می‌شوند.

روزی که ماه دلش گرفت (احکام نماز۳)

موضوع داستان نخست این جلد؛ آشنایی کودکان با مفهوم «شاخص» است. می‌آموزند چگونه بدون ساعت می‌توان وقت نماز ظهر را فهمید. داستان ضرورت و آموزش خواندن نماز آیات، یکی از خواندنی‌ترین قصه‌های این کتاب است. دو داستان دیگر درباره صلوات در نماز و چگونه در همه حال نمازخواندن است. جایزه پدر بزرگ مجموعه ۷ داستان است که کودکان را با شرایط وضوی صحیح، انواع مطهرات، نجاست و چگونگی رفع آن آشنا می‌کند.

ملاقات با شیر در ۴ داستان مختلف کودکان را با مفهوم تقلید و مراجع تقلید، شرایط و چگونگی تیمم و غسل آشنا می‌کند. وجه تمایز بین حیوان و انسان و شرایط تکلیف موضوع داستانی است که کودک در اولین داستان کتاب می‌خواند. از طلا به طوطی ۷ داستان آموزنده دارد. قصه‌هایی در اهمیت و لزوم تشخیص غذای حرام و حلال، مکروهات و مصادیق آن و توجه به حجاب که همگی در محیط مدرسه و ارتباط معلم و دانش‌آموز روایت می‌شود.

برای «قربانی شهریور» و گرفتاری‌های مستأجران

وقتی برگشتیم، مبل‌ها در کوچه بودند!

فاطمه شایان‌پویا
نویسنده

روایت همه چیز نویسندگی است؛ حتی، مادر ادبیات داستانی است؛ مثلا درام درد! گاهی اوقات غبار درد و رنجی عمیق کنج دل خیلی آدم‌ها خانه ریشه دوانده؛ اما زبانی لازم است تا این درد مشترک را فریاد کند.

زبان زلال و روانی که دلسوزانه و همدلانه، از عمق جان بگوید. منصفانه بنشیند پای حرف دو طرف ماجرا و جز حقیقت و شفافیت و نرمی بر زبان نیاورد.

آن‌وقت است که با ثبت این رنج مشترک، آتش دل صاحبان درد، رفته رفته کم شرر می‌شود. گویی حالا خود را یکه و تنها در میان کارزار نمی‌یابند و میان گرد و غبار درد و غربت، راه چاره را ساده‌تر می‌جویند.

گاهی رسالت روایت همین است عزیز؛ همین شنیده‌شدن و ثبت‌شدن و ...

«قربانی شهریور» به قلم زهرا کاردانی در ۱۵۹ صفحه، این بار پای حرف ۲۱ روایت از مستاجران و صاحب‌خانه‌ها و بنگاهیان معاملات ملکی می‌نشینیم.

آنهایی که هر کدام چه بسیار داستان‌های دراماتیکی در دل دارند و همگی به نحوی قربانی قوانین نوشته و نانوشته استیجارند.

اقشار مختلفی از آدم‌ها، از تحصیلکرده‌های مستاجر غربت گرفته تا اتباع ساکن ایران، زنان سرپرست خانوار، قربانیان جنگ و ... راویان این کتاب هستند. در این روزهای سخت و نابسامان و عملکرد ضعیف و متزلزل مسئولان حوزه مسکن و شهرسازی و نبود نظارت بر بی‌عدالتی نجومی این حوزه، خواندن این کتاب به شدت توصیه می‌شود.

در مقدمه کتاب آمده: «اجاره‌نشینی بستری است که همه ما به نوعی در آن زیسته‌ایم. پیراهنی است که به نحوی هرکدام‌مان لااقل یک بار لمسش کرده‌ایم؛ اگر نپوشیده‌باشیم. چه به عنوان کرایه‌نشین خانه‌های مردم، چه به عنوان صاحبخانه‌ای که بخشی یا همه خانه‌اش را در اختیار دیگری می‌گذارد، چه حتی به عنوان شنونده روایت‌های مستأجری از زبان صاحبخانه‌ها و مستأجرها. اگر از هرکدام‌مان بپرسند که «اولین بار در چه سنی مفهوم کرایه‌نشینی را درک کردی؟» لابد هیچ کدام یادمان نمی‌آید. اگر هم هیچ وقت طعم کرایه‌نشینی را نچشیده‌باشیم، دور و برما پر بوده از همسایه، فامیل و دوست و آشنایی که یک روز تابستانی آمده، نشسته ور دل پدر و مادرمان و از سختی روزگار باریده؛ از کرایه خانه که در هر سال و عصری، همیشه وزنش را روی گرده مستأجر انداخته و همیشه هم سنگین بوده.»

در روایتی از این کتاب می‌خوانیم؛ از وقتی بزرگ می‌شوی و کم‌کم می‌توانی از حرف بزرگ‌ترها سردربیاوری، یک‌سری مفاهیم برایت ساخته می‌شود که ازشان تصوری نداری. توی مکالمه آنهاست که برای اولین بار می‌شنوی اثاث فلانی را صاحبخانه توی کوچه گذاشته. اما نمی‌دانی که چطور و با چه کیفیتی. شاید تنها تصویری که به ذهنت برسد، آن لحظه‌ای است که اسدا... خان سریال پدرسالار، پشتی‌های لاکی عروسش را از طبقه بالا توی حیاط پرت می‌کرد.

ما پشتی نداشتیم. یک دست مبل صورتی داشتیم که یک هفته بود از سمساری خریده‌بودیم. فصل گل‌محمدی بود. رفته‌بودیم میدان تره‌بار گل بخریم برای شربت و مربا. وقتی برگشتیم، مبل‌ها جلوی در کوچه بودند!

